

Varsinais-Suomen ELY-keskus
Kirjaamo
20101 Turku
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

4.9.2024

LAUSUNTO Suomen Hyötytuuli Oy:n Tahkoluoto-Ulvila 400+110 kV voimajohtohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (VARELY/3096/2024)

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa (ELYkeskus) on käsiteltävänä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista yhteysviranomaisen lausuntoa varten Suomen Hyötytuuli Oy:n Tahkoluoto-Ulvila 400+110 kV voimajohtohanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointiohjelma. Kiitämme mahdollisuudesta lausua arviointiohjelmasta. MTK-Satakunta ja MTK-metsänomistajat lausuvat asiasta seuraavaa:

Nähtävillä olo ja tiedottaminen

YVA-aineisto on mielestämme ollut riittävän ajan nähtävillä. Tämän lisäksi aineisto on ollut nähtävissä internetissä ja aiheesta on pidetty yleisötilaisuus. Palautetta on voinut antaa kirjallisesti tai sähköpostitse yhteysviranomaiselle.

Huomiot YVA-arviointiohjelman sisällöstä

Pidämme tärkeänä Suomen energiahuollon uusiutumiskykyä ja energiaomavaraisuuden lisääntymistä. Samalla on tärkeä huomioida, etteivät maaseudun elinkeinotoimintaedellytykset heikkene energiakenttien ja linjojen rakentamisen seurauksena. Tämän vuoksi pidämme tietyin edellytyksin kannatettavana, että hanke toteutetaan joko VE1 tai VE2 mukaisena.

Arvioitavat vaihtoehdot ovat selkeästi toisistaan eroavat, jota voidaan pitää arviointiohjelman vahvuutena. VE1:ssä ja VE2:ssa tuodaan esiin, että uudet voimajohtot sijoitetaan mahdollisimman suurelta osin nykyisten voimajohtojen yhteyteen. Arviointiohjelmassa "yhteyteen" käsite tarkoittaa aiemman voimajohtolinjan rinnalla kulkevaa uutta linjaa. Korostamme, että voimajohtolinjat tulee ohjata ensisijaisesti yhteispylväsratkaisuun. Teknisesti jopa 400 kV voimajohtoja voi asentaa samaan pylvääseen, kuten Fingrid tekee jo nyt pilotinomaisesti kantaverkkoa laajentaessaan. Yhteisten pylväiden käyttöä tulee selvittää osana arviointiohjelmää.

Arviointiohjelmassa mainitaan, että maa- ja vesikaapelin käyttöä tutkitaan edelleen. Kannustamme tämän vaihtoehdon mukana pitämisessä. Vaikka kaapelien osalta vedotaan epävarmuuksiin, tulee huomioida, että nykyinen avojohtojen käyttö saattaa vaikuttaa turvallisemmalta ratkaisulta, koska ilmajohtojen käyttö on yleistä. Meri- ja maa-kaapeleiden osalta on huomioitava myös ne edut, joita näiden kaapelien käyttö tuo.

Vaikka maajohtojen käyttäminen on kustannuksiltaan korkeampi vaihtoehto, tulee arvioida kokonaisvaikutuksia. Arviointiohjelmassa tulee tuoda esiin, että avojohdon ja meri- ja maakaapelin välisiä etuja ja haittoja arvioidaan tasapuolisesti.

Nykyisten voimajohtojen rinnalle perustettavat linjaratkaisut ovat usein hyväksyttävempiä, kuin toisistaan irrallisten johtokäytävien rakentaminen. Kumuloituvat haitat ovat kuitenkin huonosti tunnistettu. Mikäli linjoja ei sijoiteta aiempiin pylväisiin, koituu rinnakkaisesta linjasta tietyille maanomistajille yhteisvaikutusten kautta kohtuutonta haittaa.

Arviointiohjelmassa mainitaan pylväspaikkojen valintaan vaikuttavan ympäristönäkökulmat sekä tekniset ja taloudelliset tekijät. Pylväspaikat tulee olla esillä ja maanomistajilla tiedossa jo ennen, kuin YVA-selostusvaiheessa. Osana ympäristönäkökulmia tulee voimajohtopylväiden sijoittelun suhteen kuulla maanomistajia ja heidän huomionsa on otettava huomioon pylväiden sijoittelua suunniteltaessa. Korostamme, että kaikille maanomistajille, joita linja koskettaa, tulee saada tieto maastotutkimuksen ajankohdasta. Maastotutkimuksen osalta on toivottavaa, että hyödynnetään tiedotuksessa laajasti eri kanavia, jotta tieto saavuttaa myös ne maanomistajat, joita asia koskee, mutta joiden yhteystiedot eivät ole jostain syystä hankkeen käytettävissä.

Arviointiohjelmassa mainitaan, että pylväiden sijaintipaikkojen suunnittelun tavoitteena on lieventää haitallisia maankäyttö-, maisema- ja luontovaikutuksia pylväiden sijoittelulla ja teknisillä ratkaisuilla. Korostamme uudelleen, että arviointiohjelmassa mainitut näkökohdat on parhaiten huomioitu, kun linja toteutetaan yhteispylväsratkaisuna Fortum Power and Heat Oy:n omistaman linjan kanssa.

Mikäli hanke toteutetaan olemassa olevan linjan yhteyteen tai maakaapelina, huomautamme, että on työn tilaajan vastuulla, että työt toteutetaan asianmukaisin toimintatavoin. Elinkeinojen harjoittamista ei saa häiritä ja vaikeuttaa tarpeettomasti. Peltopylväiden osalta tulee välttää pintamaan sekoittumista muuhun maa-ainekseen. Käytännössä helpoin tämä on toteuttaa, kun pintamaat kerätään erilliseen kansaan ja levitetään lopuksi tasoitetun alueen pintaan. Kelirikkoa tulee välttää ja maanomistajien tulee saada yhteys helposti urakoitsijaan, jotta mahdollisesti väärät toimintatavat saadaan korjattua lisävahinkojen välttämiseksi. Aiheutetut vahingot esimerkiksi salaojissa ja maan rakenteessa tulee korjata viipymättä. Hankkeet, jotka toteutetaan kunnioittamatta elinkeinoja ja maanomistajia, haittaavat merkittävästi uusiutuvan energian investointien hyväksyttävyyttä. Nämä näkökohdat tulee selvittää ja avata selkeästi selostusvaiheessa sekä huolehtia esitettyjen periaatteiden toteutumisesta käytännössä.

Linjalunastuksissa 50 vuotta on liian pitkä aika. Nykyinen kehitys maa- ja metsätaloudessa on nopeaa ja todellisten haittojen ja vaikutusten arviointi on vajavaista. Lunastuksissa, joissa omistaja ei vaihdu, tulee olla määräaika. Määräaika, jonka jälkeen lunastuskorvaukset tulee uudelleensopia, on hyvä olla kohtuullinen molemmille osapuolille, esimerkiksi 30 vuotta.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hyvin ne osa-alueet, joihin kohdistuu merkittävimmät vaikutukset. Vaikutuksia maa- ja metsätalouteen on arvioitu vain pintapuolisesti. Vaikutuksina mainitaan muun muassa lunastus. Onkin totta, että lainsäädäntö ohjaa kaikki 110 kv ja sitä suuremmat linjat lunastusmenettelyyn. Tästä huolimatta, tulee korvaukset sopia, ei ainoastaan määrätä lunastuskorvaustason mukaisesti. Korvaustason tulee olla yhteydessä siihen hankkeeseen, jonka vuoksi linja rakennetaan. Korvauksen tulee muodostua kiinteästä summasta sekä tuotantoon sidotusta korvauksesta.

Maa- ja metsätalouselinkeinoille kohdistuviksi myönteisiksi vaikutuksiksi on mainittu työllisyysmahdollisuus. Huomautamme, että alueellamme olleista muista hankkeista

on syntynyt käsitys, että elinkeinoiniin vaikuttavat työllisyysmahdollisuudet ovat kohdistuneet erittäin harvoihin yksilöihin. Työllistävyysvaikutus toki on ollut korkea, sillä hankkeiden toteuttamisen toimintatavat ovat olleet paikoin elinkeinoja kunnioittamattomia ja lisänneet yrittäjien työmäärää huomattavasti huolimattomasti toteutettujen kaivuiden ja jälkien siivouksen muodossa. Lisäksi hankkeissa maanomistajien yhteyshenkilö on ollut paikoin erittäin huonosti tavoitettavissa. Toivomme, että nämä huomiot huomioidaan hankkeen selostusvaiheessa sekä mahdollisessa toteutusvaiheessa. Hankkeen toteuttamisen edellytyksenä pidämme, että toimintatavat tässä hankkeessa on elinkeinoja kunnioittavaa ja korvaustaso sellainen, että se lisää linjahankkeen hyväksyttävyyttä maanomistajien keskuudessa. Tällä hetkellä linjahankkeet aiheuttavat pääasiassa vastustusta, osin lamaantumista, sillä lunastustoimien yhteydessä heikomman osapuolen suoja ei toteudu.

Huomautamme myös, että vaikka arviointiohjelmassa mainitaan, että elinkeinotoimintaan liittyvät vaikutukset kohdistuvat yleensä pääasiassa maa- ja metsätalousalueisiin voimajohdon reitillä tai sen välittömässä läheisyydessä, on vaikuttavuus kauaskantoisempi. Elinkeinojen kannalta valtavaa lisäkuormaa aiheuttaa investointien suunnittelu, sillä uudet teknologiat, kuten ruiskudroonit, eivät ole käytettävissä linjojen alueella. Tämän vuoksi elinkeinoissa täytyy suunnitella investoinnit niin, että käytettävissä on erilaiset koneet linja-alueilla. Tämän tyyppiset negatiiviset vaikutukset tulevat lisääntymään huomattavasti lähitulevaisuudessa.

Voimajohdon ja sen elinkaaren arviossa ei oteta huomioon riittävässä määrin toimia elinkaaren lopussa. Linja-aukeat tulee ennallistaa siinä määrin, että se mahdollistaa maanomistajaa jatkamaan sitä liiketoimintaa, mitä linjan kohdalla on harjoitettu ennen linjan perustamista. Esimerkiksi metsäalueilla alue tulee perata pajuista niin, että tuottavan metsän istuttaminen aukealle on mahdollista.

Virve Hindström
Asiantuntija
MTK-Satakunta

Markus Nissinen
Ympäristöasiantuntija
MTK-metsänomistajat